

Et internationalt forsvar der nytter

- et radikalt udspil

Vision

Dansk forsvar er en del af værktøjskassen i den samlede udenrigspolitik. Militær magt løser ikke problemer i sig selv, men må og bør tages i anvendelse, når alle andre muligheder er udtømte.

Radikale Venstre (RV) har en vision om et stærkt internationalt retssamfund. Hvor stater og andre magtudøvere handler efter et sæt spilleregler i form af folkeretten og hvor etableret ret håndhæves konsekvent og effektivt, og i nødvendige tilfælde med militære midler. Lovovertrædere i væbnet konflikt skal kunne stilles for retten, dvs. Den Internationale Domstol, Den Internationale Straffedomstol eller relevante internationale tribunaler.

RV har en vision om et stærkt og handlekraftigt FN, hvor FNs Sikkerhedsråd udstikker de overordnede rammer for løsningen af konflikter og hvor FNs medlemslande bidrager til løsningen, om nødvendigt også med militære midler.

Det radikale mål er at styrke respekten for det enkelte individs rettigheder. Stater og det internationale samfund har som det primære ansvar at varetage dette ansvar. Alle redskaber i den udenrigspolitiske værktøjskasse kan bruges til at løfte dette humanitære ansvar. Forsvaret spiller, sammen med bl.a. dansk udviklingsbistand, en central rolle heri.

Forsvaret af Danmark – dvs. beskyttelse af dansk territorium, suverænitet, samfund og befolkning – foregår i hovedsagen udenfor og ofte langt fra Danmark. I al overskuelig fremtid vil hovedopgaven for dansk forsvar være at kunne opstille relevante og kompetente bidrag til løsningen af internationale opgaver samt bidrage til et hjemligt beredskab, især mod terror. Strukturen i dansk forsvar skal videreudvikles herefter.

Principper for radikal forsvarspolitik

Internationalt engagement. Det danske forsvar eksisterer i en international ramme. Det er vores vision, at militære styrker anvendes på baggrund af et mandat givet af FN's Sikkerhedsråd og denne vision fører til et princip, om at danske styrker altid vil indgå i internationale koalitioner. Danmark hverken kan eller skal kunne alt på det forsvarspolitiske område. Derfor skal vi indrette, udstyre og træne vores militære styrker således, at de kan operere sammen med vores koalitions partnere på lige fod. Vi skal tillige sørge for at gennemtænke, hvilket bidrag, som Danmark skal yde, og hvilke bidrag som vi kan eller skal forvente at vores koalitions partnere yder. Det er særligt vigtigt at sikre, at NATO fortsat er en effektiv ramme om det transatlantiske forhold og tager højde for udviklingen af en europæisk forsvarsdimension. Det er vores mål, at EU påtager sig et større internationalt sikkerhedspolitisk ansvar, og at også Danmark tager fulgyldigt del i det europæiske ansvar. EU må dog ikke blive en erstatning for NATO.

Forebyggelse. Den ny tids trusler imødegås bedst gennem forebyggelse og tidlig effektiv indsats i form af fremme af en global udvikling til gavn for alle samt fremme af en international retsorden med fælles regler og en stærk international retshåndhævelse. Det brede trusselsbillede fordrer en

bred sikkerhedspolitisk indsats. Derfor ønsker Radikale Venstre en høj dansk udviklingsbistand samt at der afsættes økonomiske midler til løsning af freds- og stabilitetsopgaver samt tilvejebringelsen af globale offentlige goder som løsningen af de globale miljøproblemer og sygdomsepidemier, håndtering af flygtningestrømme samt konfliktforebyggelse, konfliktløsning og post-konfliktgenopbygning.

Frivillighed. Vi tror på frivillighed som princip. Vi tror på at frivillig rekruttering til forsvaret giver de bedste resultater. Ved at basere forsvaret på frivillighed skal forsvaret lægge sig i selen for at rekruttere unge mennesker frem for at basere sig på en værnepligt som tiden er løbet fra. På tilsvarende vis respekterer vi at der gøres et frivilligt arbejde i Hjemmeværnet, men holder øje med, at Hjemmeværnet fokuserer sine kræfter på primært militære områder samt om de økonomiske bevillinger samt de opstillede krav til træning og uddannelse overholdes.

Klare strategiske og operationelle mål. Det er vigtigt, at der er klare formål for forsvaret og for forsvarets internationale missioner. Vi ser det som et politisk ansvar at skabe balance mellem mål og midler. Forsvaret kan ikke betragtes isoleret, men må ses som et af de redskaber, som regering og folketing har til rådighed for at bidrage til en stabil og mere retfærdig verdensorden, der udvikler sig i Danmarks interesse, og garanterer danske borgeres sikkerhed, frihed og velfærd. Det er vigtigt at disse overordnede formål omsættes i konkrete operationelle mål, som klart definerer succeskriterier og milepæle for danske militære indsatser. Det er ikke mindst vigtigt for at afklare, hvordan de militære styrker skal samarbejde med civile myndigheder for at nå målene.

Højteknologiske kapaciteter. RV mener, at forsvaret i det 21. århundrede skal afspejle de visioner, som vi har for samfundet som helhed i det 21. århundrede. Det skal være internationalt orienteret og højteknologisk. Forsvaret skal således kunne stille med helstøbte og deployerbare kapaciteter svarende til op til ca. 2.000 mand til international tjeneste. Fremtiden for dansk forsvar ligger dels i højteknologiske bidrag i netværksbaserede operationer samt i træning af uddannelse af lokale styrker og instruktører.

Rationelle processer og økonomisk ansvarlighed. Forsvaret skal fortsat udvikle sine administrative processer således at hele organisationen målrettes mod at yde den bedst mulige støtte til internationale operationer. Det skal ske både for at sikre den mest effektive udnyttelse af forsvarsbudgettet, men også for at skabe en bedre dagligdag for forsvarets ansatte. Særligt vigtigt er det, at forsvaret forvalter indkøb af materiel på en måde som både er udtryk for økonomisk ansvarlighed men som samtidig sikre at det indkøbte materiel rent faktisk leverer den ønskede militære kapacitet. Forsvaret skal derfor fokusere på den effekt, som man ønsker en kapacitet skal have, og dernæst indrette både indkøb og den efterfølgende vedligeholdelse derefter.

Åbenhed, oplysning og debat. Den nye sikkerhedspolitiske situation stiller nye krav til oplysning, forskning og politisk debat på det forsvars- og sikkerhedspolitiske område. Ikke alene er den sikkerhedspolitiske situation langt mere kompliceret og dermed vanskeligere at forholde sig til. Mindst lige så afgørende er det, at Danmark nu deltager aktivt i komplicerede internationale missioner langt fra Danmark. Det kræver en åben debat, hvor de reelle valg som forsvaret står overfor herhjemme og de valg, som soldaterne står overfor i missionerne, diskuteres på et sagligt grundlag. Den nye situation skaber behov for en styrket formidlings- og oplysningsindsats omkring sikkerhedspolitiske emner. En sådan øget indsats er en forudsætning for, at politikere og befolkning kan rustes til en kritisk og kvalificeret demokratisk debat om mål og midler inden for sikkerheds- og forsvarspolitikken.

***

Konkrete radikale forslag

1. Større bidrag til FN. Radikale Venstre ønsker at de flotte ord om FN skal bakkes op med konkret handling. Desværre er Danmark i dag stort set fraværende i FN's fredsoperationer. I dag er FN's fredsoperationer i høj grad overladt til udviklingslandene. Det vil RV gøre op med. Den internationale stående FN-brigade (SHIRBRIG), der bl.a. deltog i Sudan, blev desværre nedlagt i 2008. RV foreslår, at Danmark tager initiativ til, at der i nordisk regi etableres en stående, robust styrke til indsats i FN-operationer. Norden har en langvarig tradition for at løfte komplicerede fredsoperationer. Derfor bør vi tilbyde FN, at vi er klar, når konflikter blusser op. Således kunne det nordiske forsvarssamarbejde NORDCAPS danne ramme for et sådant initiativ. Konkret kunne Danmark bidrage med transport, fly og kommandoenheder til en sådan udrykningsstyrke.

2. Afskaf EU-forbeholdet. Danmark kan og bør være helt og fuldt medlem af EU's forsvars- og sikkerhedspolitiske arbejde. Vi mener, at EU's Sikkerheds- og forsvarsdimension er i en positiv udvikling med integration af relevante instrumenter til en bredspektret forebyggelse og løsning af konflikter og vi mener, at EU skal være i stand til uafhængigt af NATO at engagere sig heri. Derfor bør Danmarks EU-forbehold afskaffes så snart som muligt.

3. En national sikkerhedsstrategi. Forsvaret kan ikke betragtes som noget isoleret, men må ses som et af de redskaber som regering og folketing har til rådighed for at bidrage til en stabil verdensorden, som udvikler sig i Danmarks interesse, og garanterer danske borgeres sikkerhed, frihed og velfærd. Derfor er det vigtigt at have en samlet strategi. RV anbefaler at Danmark får en egentlig national sikkerhedsstrategi

En national sikkerhedsstrategi vil styrke den politiske ledelse af sikkerhedspolitikken og skabe en politisk-strategisk debat i Folketinget, herunder om prioritering, løsninger og begrænsninger i forhold til den aktivistiske sikkerhedspolitik. Det vil muliggøre gennemsigtighed og langsigtet prioritering i sikkerhedspolitikken.

En national sikkerhedsstrategi skal være den overordnede ramme om strategier for konkrete missioner. Danske styrker må aldrig i fremtiden sendes ud uden at der er udarbejdet en strategi af regeringen og vedtaget af folketinget som klart definerer missionens succeskriterier. Det skal løbende evalueres, om kriterierne opfyldes.

En national sikkerhedsstrategi skal forholde sig til, at USA og Vesteuropa ikke som i 90'erne entydigt dominerer verdenssamfundet. USA vil med stor sandsynlighed under en ny Obama-administration kræve yderligere bidrag fra europæerne til løsning af internationale konflikter. Og det bliver sværere for Europa – og Danmark! – at sige nej hvis vi skal stå ved vore idealer.

Trusler og udfordringer i forbindelse med klima samt krigsførelse i rummet og cyberspace (IT-sikkerhed) er andre elementer i en national sikkerhedsstrategi.

4. Militærmanual. Forsvaret udarbejder i samarbejde med relevante danske og udenlandske folkeretseksperter, internationale organisationer og ngo'er en manual for, hvorledes danske styrker opererer i overensstemmelse med den humanitære folkeret samt andre regler, principper og værdier, der bør gælde for danske styrkers brug af væbnet magt. Manualen skal danne grundlag for undervisning af forsvarets personale, såvel som deres virke på internationale missioner.

5. Klimastrategi. Forsvaret skal tænke miljøpåvirkningen af dets virke – i ind- og udland – ind i sine indkøb og drift. Derfor pålægges forsvaret at udarbejde en egentlig klimastrategi.

6. En global ramme. Forebyggelse af konflikter bør opprioriteres. Derfor foreslår Radikale Venstre at der udover den traditionelle ulandsbistand etableres en såkaldt global ramme der skal anvendes til globale offentlige goder. En sådan ramme ville kunne finansiere tiltag indenfor fred, sikkerhed, humanitære indsatser og demokrati samt humanitære bidrag ved akutte katastrofer, krige og borgerkrige. En global ramme kan også finansiere bidrag til genopbygningsindsatser (civile og militære) efter krige og konflikter for at sikre fred og stabilitet som supplement til forsvarets internationale indsats. Dertil kommer finansielle bidrag til FN's fredsbevarende opgaver og støtte til udvikling af regionale sikkerhedsstrukturer/organisationer, herunder udvikling af regionale FN-udrykningsstyrker samt finansielle bidrag til det internationale samarbejde om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben og bekæmpelse af international terrorisme generelt.

7. Væk med værnepligten. Værnepligten skal suspenderes for at forsvaret kan koncentrere sig om sine fastansatte. Forsvaret skal være en professionel arbejdsplads, hvor folk gerne vil arbejde, snarere end et sted, hvor folk sal tvinges hen. Derfor skal en suspension af værnepligten kobles med en indsats for at gøre forsvaret til en attraktiv arbejdsplads.

Der skal skabes fleksible kontrakter som giver de unge mulighed for at prøve kræfter med forsvaret inden de binder sig for en længere periode, og som samtidig giver forsvaret mulighed for at se dem an.

En suspension af værnepligten kan åbne mulighed for en koncentreret indsats for at hverve flere kvinder og personer fra etniske minoriteter i forsvaret.

Så længe værnepligten fortsat eksisterer bør både mænd og kvinder indkaldes til forsvarets dag. Generelt bør der fastsættes en strategi for rekruttering af kvinder med et klart mål om at øge andelen af kvinder i forsvaret til minimum 30 procent i år 2015.

8. Soldaternes vilkår og respekt for veteranerne. Fremover bør officerstillinger ansøges og genopslås hver 4. år. Den strategiske personalefunktion placeres i en ny overordnet 'pentagon'-struktur, mens andre personaleforhold decentraliseres mest muligt.

Som samfund har vi været alt for dårlige til at vise vores respekt for de ofre, som danske soldater bringer på vores alle sammens vegne i international tjeneste. Uanset som man har støttet Danmarks deltagelse i en given konflikt, er der grund til ære den professionalisme og de værdier, som danske soldater håndhæver under svære vilkår. Derfor skal Danmark have en veteranpolitik. Denne veteranpolitik skal sikre:

1. At sårede soldater står først i køen til hospitalsbehandlign, genoptræning m.v.
2. At alle soldater inden for en måned efter hjemkomsten visiteres for eventuelle behov for psykologhjælp, dagsinstitutionspladser, behov for hjælp til uddannelse m.v.
3. Forsvaret skal foretage en realkompetencevurdering alle sine medarbejdere, som har været udsendt i internationale operationer

4. En årlig veterandag, hvor det officielle Danmark såvel som private borgere kan få lejlighed til at udtrykke deres respekt for alle soldater, som har kæmpet for Danmark.
5. Mindsten for faldne i international tjeneste

Vi skal sikre at de tilbud om bistand til den enkelte soldat og hendes familie efter hjemkomst fra international tjeneste er i top.

9. Uddannelse og bedre merit. De erfaringer som forsvarrets medarbejdere gør sig skal komme dem til gode i det civile og forsvaret skal udnytte de kompetencer, som kan erhverves i det civile uddannelsessystem. Ydermere er det vigtigt at sikre at forsvaret ledes af veluddannede officer på alle niveauer:

- Forsvarets uddannelser skal indrettes så de kompetencer, der erhverves her kan anvendes umiddelbart uden for forsvaret, og således at forsvaret lettere kan ansætte civile.
- For at sikre endnu bedre højere niveau i uddannelserne skal forsvaret betale uddannelse af officer, som udset til at gøre karriere, på kandidat og phd-niveau ved civile videregående uddannelser frem for selv at uddanne officer på masterniveau
- For at sikre endnu højere kvalitet i uddannelserne lægges officersskolerne sammen for at sikre stordriftsfordele og en værnssfælles uddannelse.

10. Nyt materiel. Der skal anskaffes nyt materiel til hæren i det omfang det er nødvendigt for missionen primært i Afghanistan samt til uddannelse af soldater herhjemme på tilsvarende udstyr.

Hærens kampvogne og artilleri nedprioriteres.

11. Klyngebomber. Der afsættes midler i forbindelse med næste forsvarsforlig til at Danmark kan udfase sin beholdning af klyngebomber.

12. Pentagon-model. Forsvarsministeriets departement og forsvarskommandoen fusioneres for at sikre en større og bedre koordination.

13. Samtækningsstruktur. Samtænkning mellem civile og militære bidrag bliver stadig vigtigere. Samarbejdet mellem militære og civile aktører i felten er ingenlunde problemfrit, eftersom den militære og civile tilgang ofte er grundlæggende forskellig. I sammenbrudte stater er sikkerhed ofte en forudsætning for udvikling, og der er situationer hvor militæret som de eneste kan udføre nødhjælpsarbejde af sikkerhedsmæssige årsager eller pga. logistiske forhold. I situationer med et kapacitetsmæssigt tomrum er det oplagt, at forsvaret påtager sig humanitære opgaver og genopbygningsopgaver, men forsvaret må oplagt også uddannes bedre til at arbejde efter humanitære principper.

Det bør afspejles i den måde vi organiserer dansk forsvar på. Derfor etableres en struktur med en generalmajor som chef og en ambassadør som souschef for at sikre, at Danmark har kapaciteten til at udsende civile eksperter i genopbygning af alle samfundets sektorer og samtidig sikre at samtænkning indgår både i militære og civile planer for missioner.

En sådan struktur skal sikre mulighed for at trække på civile eksperter i staten og kommunerne, som skal være på en 'reaktionsstyrke kontrakt'. Der etableres således en enhed (evt. i samarbejde med de

nordiske lande) på omkring 200 eksperter på 'reaktionsstyrke kontrakt', der kan udsendes til internationale operationer. Enheden skal løbende træne sammen med forsvarets øvrige personel, for at sikre et optimalt samarbejde i felten. Offentlige arbejdsgivere skal forpligtes på at gøre det attraktivt for medarbejderne at deltage i international tjeneste. Et konkret forslag kunne være at det indgik med betydelig vægt at have gjort tjeneste i en sådan samtækningsstruktur når politifolk og diplomater skal vælge tjenestested.

En sådan samtækningsstruktur må udarbejde et kodeks for den danske samtæknings-indsats som dækker alle faser af en konflikt. Spillereglerne skal tage hensyn til, at NGOer og militæret af gode grunde arbejder efter grundlæggende forskellige formål, men også at der må stilles krav om effektivitet i forvaltningen af offentlige midler.

Samtækningsinitiativer kan finansieres af en samlet global ramme, se nedenfor.

14. Stærkere indkøb. Forsvarets indkøb af materiel har ikke været optimal. Meget er gjort for at forbedre procedurerne, men givet omfanget af indkøb af fx fly, skibe og køretøjer, for ikke at tale om levetiden for forsvarets materiel, er der behov for en forstærket indkøbspolitik. RV foreslår, at forsvarets kontrakter fremover baseres på veldefinerede ydelsesmål, fx antal flytimer årligt. Således skal leverandører ikke betales for at levere en helikopter, men for de flyvetimer og præstationer helikopterne leverer. Endvidere bør forsvaret operere med længere kontraktperioder, fx 10-15 år for større materiel og infrastrukturinvesteringer. Endelig bør der være en gensidig interesse i at optimere effektiviteten for forsvarets materiel. Således bør både forsvaret og leverandøren dele eventuelle besparelser ved effektivitetsbesparelser.

RV foreslår at det fremover foretages en teknisk og økonomisk risikovurdering i forbindelse med større materielanskaffelser samt at der iværksættes en generel analyse af indkøbspolitikken i forsvaret med henblik på forslag til forbedringer.

Forsvaret bør beside helstøbte deployerbare kapaciteter, men det betyder ikke at forsvaret skal besidde alle kapaciteter. I takt med at militært udstyr bliver dyrere og Danmark anvender sine væbnede styrker i fjerne egne af verden vil omkostningerne til indkøb og drift stige. Derfor må der prioriteres. Men Danmark er ikke det eneste land, som prioriterer sine væbnede styrker. Vi kan derfor med fordel samarbejde med andre lande, således at de kapaciteter vi har supplerer hinanden. Desuden kan vi med fælles indkøb sikre stordriftsfordele. Andre stordriftsfordele kan sikres ved samarbejde om indkøb og drift af kapaciteter, som vi alligevel vil dele med andre på missioner.

Danmark skal således ikke have et nicheforsvar, men i indretningen af forsvaret skal vi være bevidste om, at vores styrker udsendes med andre. De tider er forbi hvor hvert enkelt land bør sidde med skyklapper på og beslutte materielinvesteringer uden at skele til hvad der foregår i andre lande og i regi af Nato. Derfor ønsker RV at kortlægge hvilke typer af kapaciteter og initiativer der kan gennemføres i samarbejde med landene omkring os. Eksempelvis:

- Overvågning af Østersøen – sammen med Polen, Sverige og de baltiske lande
- Deployerbare kampflyskontingenter – sammen med Norge og Holland
- Strategisk løftekapacitet, kommunikations- og overvågningsplatforme – i NATO regi
- Bidrag til kapacitetsopbygning i Afrika – i EU-regi
- Helstøbt bidrag til fredsskabende mission op til en bataljon kamptropper med dertil hørende støttefunktioner og med luft- såvel som søstøtte

- Blandet civil og militær genopbygningsenheder på op til 100 mand
- I nordisk regi: havovervågning, satellitsystemer til overvågning samt forstærket samarbejde om arktiske spørgsmål, jf. den såkaldte Stoltenberg-rapport

15. Kampfly. Økonomien i indkøb af kampfly skal belyses grundigt og uvildigt. I beslutningsgrundlaget må indgå muligheden for at levetidsforlænge de nuværende F-16 fly. Der vil fortsat være et behov for et afvisningsberedskab bestående af kampfly for at sikre dansk luftrum og der vil fortsat være et behov for at anvende kampfly i internationale missioner. Ydermere kan kampfly gennemføre en række overvågningsmissioner. Danmark bør opfylde disse behov ved at opdatere eller erstatte F-16 flyene så forsvaret fortsat er på forkant med den militærteknologiske udvikling.

Det er afgørende at betragte en eventuel investering i kampfly som en investering som hele forsvaret, og ikke blot flyvevåbnet, foretager. Det må således nøje undersøges, hvorledes kampflykapaciteten kan udnyttes som en del af forsvarets samlede værktøjskasse. Ligeledes bør det belyses, hvilke konsekvenser for prioriteringen af forsvarets øvrige materielindkøb (også på langt sigt), som et kampflyindkøb vil have. Ydermere bør det sikres, at en kontrakt om at indkøbe kampfly fokuserer på det antal flyvetimer, som flyet rent faktisk kan levere ('performance based logistics'). Endelig bør en forudsætning for beslutningen om at investere i kampfly være, at de kan indgå i et samarbejde med andre nærtstående lande med lignende fly efter samme model som i dag anvendes for F-16.

På grund af sin langtrækkende virkning bør en beslutning om indkøb være baseret på grundige undersøgelser og en offentlig debat. Erfaringerne fra andre lande bør indgå i overvejelserne.

16. Efterretningstjenester. Siden 2001 har både Politiets Efterretningstjeneste og Forsvarets Efterretningstjeneste fået markante nye beføjelser og flere ressourcer. Stærke efterretningstjenester er nødvendige i en verden med hastigt forandrende trusler og risici, men effektive efterretningstjenester kræver uvildig kontrol, og retssamfundet forudsætter, at domstole og folketinget kontrollerer efterretningstjenesterne. Faktisk har Danmark rekord i den vestlige verden hvad angår manglen på kontrol med efterretningstjenesterne. Derfor foreslår RV at Folketingets kontroludvalg styrkes både i mandat og med et selvstændigt sekretariat. Kontroludvalget skal løbende vurdere både PET's og FE's større operationer såvel som arbejdsgange. RV ønsker også et egentligt lovgrundlag for efterretningstjenesterne.

Der bør nedsættes en terrorkommission der systematisk belyser udfordringer og trusler mod Danmark, herunder gennemføre en status over de allerede indførte foranstaltninger. Kommissionen skal sikre at der efterfølgende kan lovgives sammenhængende og uden den knopskydning vi har været vidner til gennem de senere år.

17. Forskning, oplysning og debat. Den nye sikkerhedspolitiske situation stiller nye krav til oplysning, forskning og politisk debat på det forsvars- og sikkerhedspolitiske område. Ikke alene er den sikkerhedspolitiske situation langt mere kompliceret og dermed vanskeligere at forholde sig til. Mindst lige så afgørende er det, at Danmark nu deltager aktivt i komplicerede internationale missioner langt fra Danmark.

Den nye situation skaber behov for en styrket formidlings- og oplysningsindsats omkring sikkerhedspolitiske emner. En sådan øget indsats er en forudsætning for, at politikere og befolkning

kan rustes til en kritisk og kvalificeret demokratisk debat om mål og midler inden for sikkerheds- og forsvarspolitikken.

For at kvalificere formidling og oplysningen samt styrke den politiske debat bør den forsvarspolitiske forskning styrkes og udvikles således, at Danmark på linje med de lande, som vi normalt sammenligner os med, har et fagligt bæredygtigt forskningsmiljø. Behovet for tværfaglighed og synergi mellem de konkrete forskningsindsatser kan tilgodeses gennem en vis samling af forskningen, ligesom den faglige bæredygtighed kan tilvejebringes ved i højere grad at inddrage universiteterne i organiseringen af forskningen.

RV ønsker at der afsættes midler til forskning i sikkerheds- og forsvarspolitiske studier, som udmøntes af Det Strategiske Forskningsråd. Endeligt bør der også øremærkes økonomiske midler til formidling og debat efter samme model som EU-oplysningsmidlerne.

18. Hjemmeværnet. RV ønsker et hjemmeværn der nytter. Med sidste forlig tog vi et stort skridt i den rigtige retning, hvor Hjemmeværnets struktur og opgaver blev tilpasset en ny tid. Den udvikling skal fortsætte i det nye forlig.

RV er principielt tilhængere af frivilligt arbejde. Hvis Hjemmeværnet kan løse opgaver der ellers skulle afsættes ressourcer til løsning af i andre sammenhænge, kan der være god fornuft i at Hjemmeværnet står for løsningen af dem, f.eks. opgaver i forbindelse med overvågning af havmiljøet.

Men RV ønsker at sikre at Hjemmeværnet løser opgaverne effektivt og vil derfor være særligt opmærksomme på om Hjemmeværnet og dets aktive medlemmer lever op til de påkrævede uddannelseskrav samt ikke mindst krav til sikkerhed ifbm. udlevering af våben samt krav til optagelse, uddannelse, træning og beredskab. Dertil kommer at RV ønsker en økonomisk analyse af Hjemmeværnet så effektiviteten i Hjemmeværnet kan sammenholdes med det øvrige forsvar.

Til gengæld for de skærpede krav forbedres den økonomiske compensation for den enkelte ift. tabt arbejdsfortjeneste lige som det skal undgås at hjemmeværnsfolk kan risikere at miste deres arbejde under aktiv indsats.

19. Styrkelse af det hjemlige beredskab. Totalforsvarsbegrebet stammer fra den kolde krig og dækker over forsvaret af Danmark under krise eller krig. Totalforsvaret har traditionelt dækket samarbejdsstrukturene mellem forsvaret, politiet, redningsberedskabet og det civile beredskab. Eftersom den direkte trussel mod dansk territorium er forsvundet bør totalforsvar fremover betegnes 'totalberedskab'.

Forsvarets rolle heri må ses i sammenhæng med det civile beredskab, hvor der i lyset af 11. september 2001 blandt andet er givet flere ressourcer til PET og redningsberedskabet. For at sikre mest mulig sammenhæng og koordination mellem beredskab og forsvar bør de politiske forlig på hvert af områderne fremover synkroniseres tidsmæssigt. Det gavner ikke sammenhængen at der forhandles forsvarsforlig hvert femte år og beredskab hvert fjerde.

Radikale Venstre ønsker, at det overordnede ansvar for det nationale beredskab skal være civilt samt at antiterrorberedskabet fortsat forankres hos politiet. For at styrke beredskabet samt skabe bedre samarbejde mellem de forskellige aktører foreslår Radikale Venstre følgende konstruktion:

Organisering af det styrkede totalberedskab

Niveau	Ansvar	Primære opgaver
Strategisk	Statsministeriet (Krisoberedskabs-gruppen)	Krisoberedskabsgruppen skal have ansvaret for et sammenhængende nationalt system for krisehåndtering, skal skabe helhedssyn på området og blandt andet udarbejde en årlig prioritetsrapport, som debatteres i Folketinget
Taktisk	Justitsministeriet (nyoprettet Totalberedskabsstyrelse)	Totalberedskabsstyrelsen, med tilhørende krisestyringscenter, skal være ansvarlig for implementering og drive og fremme samarbejdet mellem komponenterne i totalforsvaret. Også aktører som efterretningstjenesterne, ToldSkat, Statens Serum Institut, hospitalsvæsenet, private virksomheder og vagtværn, mv., integreres i totalberedskabet under styrelsen. Endelig skal styrelsen koordinere det relevante internationale samarbejde.
Operationelt	Ressortministerier	I alle relevante ministerier oprettes en krisestyringsdivision, hvorfra personel skal indgå (på roterende basis) i Totalberedskabsstyrelsen. Ministeriernes krisestyrings-divisioner varetager desuden kontakten til underlagte myndigheder og relevante private aktører.

At reducere sårbarheden og øge modstandskraften er ikke en opgave for en enkelt styrelse, ligesom det er vigtigt at terrortruslen ikke får al opmærksomheden (pandemi og klimatruslen kan være større trusler), men det er vigtigt at fastholde en tilgang på tværs af sektorer med fokus på samfundsbeskyttelse.

Historisk har der med god grund været bred politisk enighed om, at man ikke isoleret indsætter forsvaret i den indenlandske opgave med at opretholde sikkerhed, fred og orden. Men politiet kan – som andre myndigheder - naturligvis hente støtte fra forsvaret. Terrortruslen indebærer at det kan være svært at se, hvornår man går fra fredstilstand til undtagelsestilstand, hvorfor det er vigtigt at den myndighed der varetager den operationelle styring også er underlagt klare civile strukturer og fungerer aktivt i fredstid. Det vil i terrortilfælde være Politiets Efterretningstjeneste, der foretager trusselvurderinger m.v. på dansk territorium, ligesom politiet har bedre muligheder for koordinering med andre centrale civile myndigheder i totalberedskabet, men i respekt for kommunernes geografiske områdeansvar.

Det vigtigste modsvar mod terrorisme er forebyggelse, primært gennem internationalt efterretnings- og politimæssigt samarbejde. Koordineringen af Danmarks deltagelse i det internationale samarbejde om 'homeland security', særligt i FN, NATO og EU, hører ikke hjemme hos forsvaret, men derimod i en ny totalberedskabsstyrelse under Justitsministeriet, som til gengæld samarbejder tæt med Forsvarsministeriet og Udenrigsministeriet.

Det er oplagt at samarbejde i EU om håndtering af trusler fra terrorisme, pandemi, spredning af masseødelæggelsesvåben, organiseret kriminalitet og illegal indvandring. Det er eksempelvis oplagt, at EU-medlemsstaterne ikke hver især opbygger store depoter med dyr vaccine, når der i fællesskab kan opbygges strategiske lagre, hvorfra medlemslande, som skulle blive ramt af bioterror, kan få leveret vacciner i løbet af et par timer. Desværre kan et forbeholdsrant Danmark meget vel blive det EU-land med den ringeste civilbeskyttelse i tilfælde af terrorangreb.

Totalberedskabsstyrelsen skal prioritere udarbejdelse af standarder for og indkøb af fælles kommunikations-udstyr for totalberedskabet.

RV ønsker en ophævelse hurtigst muligt af de danske EU-forbehold, som betyder at Danmark må stå udenfor centrale dele af det europæiske samarbejde – f.eks. den europæiske sikkerhedsstrategi, der fokuserer på terrorisme, spredning af masseødelæggelsesvåben, regionale konflikter, sammenbrudte stater og organiseret kriminalitet.

***

KONKRETE ANBEFALINGER

1. Større bidrag til FN
2. Afskaf EU-forbeholdet
3. En national sikkerhedsstrategi
4. Udarbejdelse af en militærmanual
5. En klimastrategi for forsvaret
6. En global ramme
7. Væk med værnepligten
8. Soldaternes vilkår og respekt for veteranerne
9. Uddannelse og bedre merit
10. Nyt materiel
11. Klyngebomber
12. Pentagon-model
13. Etablering af en samtænkingsstruktur
14. Stærkere indkøb
15. Kampfly
16. Stærkere kontrol med efterretningstjenesterne og en terrorkommission
17. Forskning, oplysning og debat
18. Et effektivt Hjemmeværn
19. Styrkelse af det hjemlige beredskab